

Voorkom oranje velden

Slim omgaan met het gebruik van glyfosaat

Voor de landbouw is glyfosaat één van de veiligste gewasbeschermingsmiddelen die er worden gebruikt. Daarbuiten ligt het middel zwaar onder vuur. Vorig jaar kwam het opnieuw negatief in het nieuws door de oranje velden, een direct gevolg van de werking van het product. Vandaar de oproep van onder andere Cumela: voorkom oranje velden. Maar hoe doe je dat?

De afgelopen jaren is de inzet van glyfosaat in de landbouw weer verder toegenomen, tot ongenoegen van de politiek. Deels is deze toename echter het gevolg van beleid van de overheid, want door de verplichte nateelt van een vanggewas na de maïs staat er in het voorjaar een gewas dat moet worden ondergewerkt en niet meer mag hergroeien.

De gemakkelijkste oplossing om een groenbemester op een goede manier onder te werken en zeker te zijn dat deze niet meer hergroeit, is inderdaad een bespuiting met glyfosaat, beaamt onderzoeker Hilfred Huiting van Wageningen UR Open Teelten. "Nodig is het echter lang niet altijd, want ook mechanisch kun je veel doen, maar dan moet je er wel op tijd bij zijn en het niet te lang laten doorgroeien."

Daar openbaart zich gelijk een dilemma voor veel telers, weet ook Huiting. "Zij hebben geïnvesteerd in een groenbemester en willen daar ook een maximaal rendement van. Dat gaat echter niet samen met goed mechanisch dood krijgen en onderwerken. Als je dat wilt, zul je het al in februari of zeker half maart voor de eerste keer moeten bewerken."

Glyfosaat vervangen

Huiting heeft het afgelopen jaar in het project Ruwvoer & Bodem gekeken naar de mogelijkheden van gereduceerde grondbewerking en mogelijkheden om het oogsten van vanggewassen te combineren met de maïsteelt. "Qua opbrengst kan het wel, door na het oogsten van een vanggewas te kiezen voor een kort seizoen maïs. Dan heeft een veehouder in totaal wel een vergelijkbare versopbrengst en een gelijk oogstmoment. In dit zo'n teeltsysteem zit er weinig tijd tussen het vanggewas en de maïs. Dit vraagt bedrijfszekere methoden. Dat kan glyfosaat zijn, maar met een kerende grondbewerking wordt ook een goed resultaat gehaald. Wel komt de vertering van de gewasresten en de afgifte van stikstof later op gang. Een deel van die stikstof zal dan pas later in de zomer vrijkomen, wanneer de maïs al nauwelijks stikstof meer opneemt. Met een geslaagd vanggewas wordt dit overigens weer opgevangen."

Het optimaal benutten van het vanggewas en dit zo economisch mogelijk onderwerken is de belangrijkste uitdaging in het

*Om een vang-
gewas goed
mechanisch onder
te kunnen werken
moet je op tijd
beginnen.*

voorjaar voor veel loonwerkers en hun klanten. Vooral het economische aspect is lastig, weet Huiting. "Het systeem van doodspuiten met glyfosaat, daarna mest uitrijden met de cultivator en daarna ploegen is nu eenmaal een goedkope en bedrijfszekere oplossing. Mechanisch onderwerken vraagt aandacht: een goede timing en de juiste mechanisatie maken het verschil. Dit kan duurder uitpakken, omdat je dan minimaal één en vaak wel twee keer een bewerking moet doen", aldus Huiting. Er is het risico dat je sommige gewassen, zoals een zwaar gewas rietzwenk, niet voldoende stilgezet krijgt, waarschuwt hij. "Zeker als je in een nat voorjaar niet tijdig het veld in kunt. Misschien is dat niet zo'n probleem als je daarna hetzelfde vanggewas wilt telen, maar de kans bestaat dat je het wel moet corrigeren met een herbicide bij de onkruidbestrijding. Dan moet je alsnog meer chemische middelen inzetten."

Als je het honderd procent mechanisch wilt doen, is de oplossing volgens hem tijdig beginnen met onderwerken. "Dan heb je niet alleen het beste resultaat, maar kun je de stikstof uit het gewas ook goed benutten, omdat de vertering tijdig begint en de stikstof vrijkomt als de maïs deze nodig heeft. Op tijd beginnen zorgt ook voor meer correctiemogelijkheden later in de tijd, zoals een correctiebespuiting."

In 2020 start een vervolg op Ruwvoer & Bodem, waarin verder wordt gekeken naar alternatieven voor de inzet van glyfosaat.

Groei stilzetten

Het alternatief is volgens Sander Uwland van Bayer om al zo vroeg mogelijk in februari met een klein beetje glyfosaat de groei stil te zetten. "Uit de akkerbouw weten we dat je in de eerste weken van februari kunt volstaan met 1,5 liter Roundup Ultimate per hectare. Met deze formulering maakt het niet zoveel uit dat je de toepassing uitvoert bij lagere temperaturen. Het duurt alleen wat langer voor je het effect ziet", zegt Uwland. Juist dat maakt het gebruik van glyfosaat in zijn ogen ideaal. "Je kunt op het juiste moment de groei stilzetten en dan in maart een eerste lichte grondbewerking doen om het gewas onder te werken." Uit ervaring weet hij dat het wel tot een maand kan duren voor het gras echt gaat verkleuren. "Er is dus een lange periode waarin je het ideale moment voor het onderwerken kunt kiezen."

Uwland is ervan overtuigd dat je, als je op tijd spuit, je kunt volstaan met de laagste etiketdosering Roundup Ultimate. "Het is vooral een kwestie van goed kijken. Hoe meer er staat, hoe meer glyfosaat je nodig hebt", aldus Uwland. Ook hij waarschuwt om het vanggewas vooral niet te massaal te laten worden. "Het lijkt wel mooi, maar je gaat dan een gewas inkuilen, met als gevolg een slechte vertering en stikstof die te laat vrij komt. Staat er rietzwenk, dan moet je overigens zeker een voldoende hoge dosering glyfosaat toepassen, anders zal het vanggewas niet voldoende worden afgedood. In een dergelijke situatie zal een dosering van drie liter of meer vaak wel nodig zijn."

Geen oranje velden

Hoewel het uit landbouwkundig oogpunt niet nodig is, doet Bayer in de winterbijekomsten de oproep om na het doodspuiten van percelen in elk geval een tussentijdse grondbewerking uit te voeren om oranje velden te voorkomen. Een vergelijkbare oproep deed Wim Claessens van Claessens Agriservice en bestuurslid bij Cumela afgelopen winter. Hij adviseerde de leden om na een bespuiting alsnog een grondbewerking uit te voeren om de verkleuring te minimaliseren. "Op die manier voorkomen we dat de publieke opinie nog meer negatief wordt beïnvloed." Het is een boodschap die ook Huiting onderschrijft, maar waarbij hij ook wijst op het effect daarvan. "Het betekent dat je in het voorjaar toch een extra grondbewerking gaat doen. In dat geval kun je dus net zo goed proberen om het spuiten achterwege te laten. De kosten van de grondbewerking maak je toch, dus dan kun je het afdoden net zo goed mechanisch proberen", zegt hij. Een gedachte waar Claessens zich graag bij aansluit. "We moeten als sector echt proberen om de inzet van glyfosaat te minimaliseren. Dat is nodig om het middel te behouden, want we zullen het op veel percelen nog nodig hebben om met een schone lei te kunnen beginnen." Uwland hoopt dat het helpt om het middel te behouden. "Dat is het wrange van deze situatie. We hebben te maken met een middel dat na 45 jaar nog aan alle toelatingscriteria voldoet. Als we nu een nieuwe toelating zouden aanvragen, zou het waarschijnlijk zonder enig probleem door de beoordeling komen. Om de toelating voor de sector te kunnen behouden, is het echter noodzakelijk om ook rekening te houden met de politieke en maatschappelijke discussie die rondom deze actieve stof speelt. Daarom moet iedereen er ook zo zorgvuldig mogelijk mee omgaan."

TEKST: Toon van der Stok

FOTO'S: Cumela Communicatie

Bij gebruik van glyfosaat is het verstandig om tijdig een eerste grondbewerking te doen. Dit voorkomt ophef door oranje velden.

Stem dosering glyfosaat af op het gewas en te bestrijden onkruiden

Sander Uwland van Bayer adviseert loonwerkers om ook bij graslandvernieuwing kritisch te zijn op het gebruik van glyfosaat. "Breng vooraf goed in kaart welk gewas of onkruid echt moet worden bestreden, stem de dosering hierop goed af en voer een bewerking uit zodra dit mogelijk is. Dat kan ook betekenen dat je alleen plaatselijk het gewas of onkruid doodspuit."